

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Anna Mårtén

2025-09-17

Svar på remiss - Betänkandet Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens (SOU 2025:63) (Dnr KS2025/1381-2)

Sammanfattning

Kungälv kommun har mottagit en remiss av betänkandet stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens.

Utredningen föreslår att fortbildning blir ett lagkrav för både arbetsgivare och vårdpersonal. Bland förslagen finns även nya regler för specialistutbildningar och skyddade yrkestitlar – allt i syfte att möta framtidens vårdbehov med stärkt patientsäkerhet.

Utredningen föreslår att förtydligandet om fortbildning förs in i patientsäkerhetslagen. Arbetsgivaren ska identifiera utbildningsbehovet och ge möjlighet till fortbildning samt dokumentera en gång per år. Personalen å sin sida är skyldig att regelbundet ta del av fortbildningen

Ett "vårdprofessionslyft" för vidareutbildning av vårdprofessioner med yrkesexamen på grundnivå föreslås. Det blir ett nytt nationellt system där staten köper vidareutbildningar från lärosäten och arbetsgivare får statsbidrag för att personal ska kunna studera på deltid.

Förvaltningen föreslår att upprättad tjänsteskrivelse "Svar på remiss - Betänkandet Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens (SOU 2025:63)" antas som kommunstyrelsen svar och översänds till Socialdepartementet.

Juridisk bedömning

Utredningens förslag om att införa skyddad yrkestitel för medicinska foterapeuter medför samt vidareutbildning för logoped och psykolog medför inte några nya uppdrag eller ansvarsområden för kommuner eller regioner. Förslaget bedöms därmed inte heller medföra några konsekvenser för den kommunala självstyrelsen.

Utredningens förslag rörande fortbildning innebär inte att kommuner och regioner får några nya uppdrag eller något nytt ansvarsområde. Inte heller föreslås detaljreglering på något område som tidigare gett utrymme för flexibilitet utifrån lokala eller regionala förutsättningar. Utredningen menar därför att ett förtydligande av ansvaret för fortbildning i PSL inte medför några konsekvenser för den kommunala självstyrelsen.

Förvaltningens bedömning

Bakgrund

Kungälv kommun har mottagit en remiss av betänkandet stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens. Remissen inkom till kommunen den 27 juni 2025 och Socialdepartementet önskar svar senast den 31 oktober 2025.

Utredningen har haft i uppdrag att analysera behovet av förändringar i regelverk och strukturer för reglerade yrken, specialistkompetenser, vidareutbildning och fortbildning inom hälso- och sjukvården samt tandvården. Syftet är att möta framtidens utmaningar med stärkt patientsäkerhet som övergripande mål, i linje med Sveriges EU-åtaganden.

Den snabba tekniska utvecklingen, omställningen mot nära vård och ett förändrat säkerhetsläge ställer krav på vårdpersonalens kompetens. Utredningen identifierar behovet av stärkt specialistkompetens och systematisk fortbildning. För att möta vårdens framtida behov krävs stärkt kompetensförsörjning, men ytterligare yrkesreglering bedöms inte nödvändig i nuläget. Utredning anser att befintliga strukturer, utbildningar och certifieringar anses tillräckliga för att säkerställa patientsäkerheten.

Utredningen har bedömt behovet av yrkesreglering för yrkesgrupper som idag inte är reglerade. I dagsläget finns 22 legitimationsyrken enligt patientsäkerhetslagen (PSL) samt ett yrke med skyddad yrkestitel (undersköterska sedan juli 2023).

Yrkesreglering har en lång tradition i Sverige och syftar till att säkerställa kvalitet och patientsäkerhet. Legitimation fungerar som en garanti för kunskap och lämplighet, medan skyddad yrkestitel baseras på kompetenskrav. En legitimation kan återkallas vid exempelvis grov oskicklighet, vilket inte gäller för skyddade titlar.

Vid ny reglering måste proportionalitetsprincipen enligt EU:s yrkeskvalifikationsdirektiv (YKD) beaktas. Regleringen ska vara motiverad av allmänt intresse, exempelvis folkhälsa, och inte skapa omotiverade hinder för rörlighet inom EU. Utredningens förslag är att medicinska foterapeuter bör erhålla skyddad yrkestitel.

Utredningen visar att möjligheterna till vidareutbildning varierar mellan de 23 reglerade yrkesgrupperna inom hälso- och sjukvården och tandvården. Endast läkare, sjuksköterskor, tandläkare och snart sjukhusfysiker har författningsreglerade vidareutbildningar. Övriga yrken vidareutbildas genom professionsförbund eller högskolestudier, ofta utan statlig reglering. Flera professioner har egna specialistordningar, exempelvis arbetsterapeuter, dietister och fysioterapeuter. Utredningen fördjupar sig i vidareutbildningarna variation och utmaningar och ger förslag på förbättringar.

Utredningen visar ett tydligt behov av att införa reglerad specialistkompetens för fler legitimerade yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården samt tandvården, särskilt inom kommunal vård. Specialistutbildning bedöms höja vårdkvaliteten, möjliggöra delegering och stödja komplexa vårduppdrag. Samverkan mellan kommuner, regioner och lärosäten är avgörande. Tre utgångspunkter identifieras för reglering, nationellt intresse av tydliga kompetenskrav, verkligt behov av specialister och praktiska utbildningsförutsättningar. Logopeder och psykologer föreslås få författningsreglerad vidareutbildning via specialiseringstjänstgöring, med Socialstyrelsen som ansvarig myndighet. För andra yrkesgrupper, där förutsättningar för reglering saknas, bör vidareutbildning ske inom högskolan.

Utredningen föreslår att en ny ordning införs för vidareutbildning av vårdprofessioner med yrkesexamen på grundnivå, "Vårdprofessionslyftet", då dagens modell med högskoleutbildning har stora brister (t.ex. VFU-brist, antagningsproblem, låg studentvolym). En förebild till förslaget är Skolverkets "Läraryftet", där staten köper utbildningar från lärosäten och erbjuder statsbidrag för lönekostnader.

Förslaget är att staten köper vidareutbildningar som uppdragsutbildning, arbetsgivaren anmäler behov och inrättar utbildningsanställningar, den yrkesverksamma arbetar 50% och studerar på halvfart, statsbidrag täcker lönekostnader och verksamhetsförlagd utbildning (VFU) sker på arbetsplatsen, regler om antagning och urval i högskoleförordningen tillämpas inte.

Utredningen föreslår att en särskild utredning tillsätts för att ta fram detaljerna kring Vårdprofessionslyftet, med specialistsjuksköterskor och barnmorskor som första steg, följt av andra yrkesgrupper.

Utredningen lyfter fram att fortbildning är avgörande för patientsäkerhet och vårdkvalitet. Trots befintliga regler saknas ofta praktiska möjligheter. Utredningen föreslår därför en lagändring i patientsäkerhetslagen (PSL) som tydliggör vårdgivarens ansvar att identifiera utbildningsbehov, ge tid och resurser för regelbunden fortbildning och säkerställa kompetens även hos upphandlad personal. Fortbildning ska integreras i det systematiska patientsäkerhetsarbetet och kopplas till kravet på god vård enligt hälso- och sjukvårdslagen och tandvårdslagen.

Utredningen föreslår att hälso- och sjukvårdspersonal får en tydlig skyldighet att regelbundet delta i fortbildning, genom en ny bestämmelse i patientsäkerhetslagen (PSL). Syftet är att konkretisera det personliga ansvaret att hålla kunskaper och färdigheter aktuella, vilket är nödvändigt för att kunna arbeta enligt vetenskap och beprövad erfarenhet.

Fortbildning är viktig både för patientsäkerhet och arbetsmiljö, och förslaget stärker yrkesutövarens position i dialog med arbetsgivaren kring kompetensutveckling.

Vårdgivare föreslås få krav på att dokumentera fortbildningsmöjligheter och resultat i den årliga patientsäkerhetsberättelsen. Detta ska bidra till att fortbildning blir en integrerad del av det systematiska kvalitetsarbetet. Uppföljning bör ske både på individnivå (t.ex. via medarbetarsamtal) och verksamhetsnivå.

Fortbildningsbestämmelserna föreslås träda i kraft 1 januari 2028, utan behov av övergångsregler.

Skyddad yrkestitel för medicinska fotterapeuter träder i kraft 1 september 2029, med övergångsregler fram till 31 december 2035.

Reglerad vidareutbildning för logopeder och psykologer träder i kraft 1 september 2029, med möjlighet till likvärdighetsbedömning av tidigare erfarenhet fram till 2035 (logopeder) och 2039 (psykologer).

Bedömning

Berörda verksamheter har tagit del av remissen och håller med om att behovet av vidareutbildad personal är stort utifrån omställningen till god och nära vård. Verksamheten välkomnar fortbildningsbeslutet men ser en svårighet att förverkliga att samtliga får möjlighet till fortbildning utifrån antalet patienter som varje legitimerad idag ansvarar för. Dock anser verksamheten att det är nödvändigt att skapa den förändring som föreslås för att hålla en hög kvalitet och säkerställa det evidensbaserade arbetssättet.

Förvaltningen föreslår att upprättad tjänsteskrivelse "Svar på remiss - Betänkandet Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens (SOU 2025:63)" antas som kommunstyrelsens svar och översänds till Socialdepartementet.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Ärendet är i linje med kommunfullmäktiges strategiska mål om en trygg omsorg med valmöjligheter genom livet. I målet betonas att Kungälv kommun ska kunna stå för en trygg omsorg, medborgarna skall kunna lita på välfärden och de mest utsatta ska ha den bästa omsorgen.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Remissens innehåll har viss koppling till mål tre om god hälsa och välbefinnande. Avtalet bedöms dock ha ingen eller liten betydelse för klimat och miljö.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Sektor trygghet och stöds kompetensförsörjningsplan kan komma att beröras av förslagen.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Förslagen i remissen bedöms positiva ut ett medborgar- och brukarperspektiv med anledning av att de leder till ökad kvalitet och patientsäkerhet

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Förslagen i remissen bedöms som positiva ur ett medarbetarperspektiv under förutsättning att arbetsgivaren kan skapa utrymmer för studier och fortbildning. Annars finns det risker att medarbetaren förväntas åskakomma mer på befintligt uppdrag. Förslaget innebär att verksamheten behöver fler anställda.

Ekonomisk bedömning

Utredningen bedömer inte att det kommer att uppstå kostnader för kommunen i samband med förslaget om att införa skyddad yrkestitel för medicinska foterapeuter. Inte heller förslaget om reglerad vidareutbildning för logopeder och psykologer bedöms leda till några kostnader för kommunen.

Utredningens förslag om att förtydliga ansvaret för att identifiera utbildningsbehov och ge möjligheter till regelbunden fortbildning bedöms inte leda till några kostnader för regioner, kommuner eller privata vårdgivare. Kungälv kommun anser att för att kunna möjliggöra att samtliga medarbetare inom hälso- och sjukvården fortbildas så krävs det tid som får tas från patientnära arbete och som då innebär att fler anställda behövs.

Förslag till kommunstyrelsen

Upprättad tjänsteskrivelse "Svar på remiss - Betänkandet Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens (SOU 2025:63)" antas som kommunstyrelsens svar.

Lena Arnfelt
Sektorchef

Anna Mårtén
Verksamhetschef

Expedieras till: s.remissvar@regeringskansliet.se med kopia till s.sl@regeringskansliet.se (Ange Dnr (S2025/01126))

För kännedom till: